

6. Рада національної безпеки і оборони України. Рішення від 24 квітня 2014 р. «Про заходи щодо вдосконалення формування та реалізації державної політики у сфері інформаційної безпеки України». URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0004525-14>

7. Про рішення Рада національної безпеки і оборони України. Рішення від 2 вересня 2015 р. «Про нову редакцію воєнної доктрини України». URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555/2015>

8. Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» від 5 жовтня 2017 р. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19>

9. Розвиток інформаційного суспільства : Колективна монографія в 10-ти томах. / Том 9. Правові та соціально-психологічні виміри новітнього інформаційного суспільства. К. : ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2015. 424 с.

10. Боднар І. Р. Сучасні реалії інформаційного суспільства : проблеми становлення та перспективи розвитку : Монографія / І. Р. Боднар. Львів : Видавництво Львівської комерційної академії, 2013. 320 с.

ДЕМОКРАТИЗАЦІЯ ВИБОРЧОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ: ОСНОВНІ СУПЕРЕЧНОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ

Гапоненко В.А., доцент кафедри
політичних технологій ДВНЗ
«Київський національний
економічний університет імені Вадима
Гетьмана», докторант Національного
педагогічного університету імені
М. Драгоманова, кандидат політичних
наук

Вибори — це інститут, що є мінімальною вимогою, критерієм демократичності політичного режиму. Водночас, у зв'язку з особливостями проведення виборів в умовах гібридних політичних режимів, останні називають популістськими, маніпулятивними, спекулятивними демократіями.

В Україні відбуваються постійні зміни у сфері виборчого законодавства. Однак, це швидше перешкоджає інституціоналізації виборів, аніж сприяє їхній демократизації.

На сьогодні питання реформування виборчого законодавства знову актуалізується в контексті здійснення євроінтеграційних процесів. Україна підписала ряд міжнародних та європейських документів щодо демократизації виборчого законодавства, взяла на себе ряд зобов'язань з впровадження демократичних реформ з метою поглиблення євроінтеграційних процесів.

Однак, попри постійні зміни законодавства, мають місце системні порушення прав громадянина під час виборів. Правозахисники наголошують на необхідності створення дієвої системи контролю за формуванням та використанням виборчих фондів кандидатів, моніторингу тіньових витрат у виборчому процесі. Також, у звітах правозахисників зазначається про необхідність оновлення ЦВК та призначення до неї незалежних експертів з виборчого права [1].

Тому пріоритетним завданням політико-правової науки є з'ясування причин неефективності виборчого законодавства. Узагальнюючи аналітичні та соціологічні дані, можна вказати на наступні перешкоди оптимізації виборчого законодавства.

По-перше, формальний характер виборів зумовлює гібридний характер політичного режиму. Ряд дослідників наголошує на тому, що в умовах переважання авторитарних цінностей, неформальних правил ведення політичної гри, чесні вибори неможливі за будь-якої виборчої системи. Так, низький рівень політичної культури електорату робить можливим численні маніпуляції свідомим самотійним вибором. Громадяни, здебільшого, не докладають зусиль, щоб отримати всебічну інформацію про кандидатів на виборах та їхню партійну програму. Здійснюючи волевиявлення під час голосування вони керуються іміджевими характеристиками або намагаються отримати матеріальну вигоду. Показовим у цьому випадку є факт того, що найпоширенішим порушенням виборчого законодавства є підкуп голосів виборців [1].

По-друге, організація виборчого процесу істотно залежить від виконавчих органів, оскільки саме до їхньої юрисдикції належить формування списків виборців, затвердження складу виборчих комісій. Останні є не представницькою структурою і найменше залежать від волі виборців. Це об'єктивно зумовлює загрозу застосування «адміністративного ресурсу».

По-третє, неструктурованість парламенту зумовлює спотворення волі виборців і невиконання передвиборчих гасел внаслідок створення коаліцій. Відсутність єдиної партійної більшості, що несла б відповідальність за політичний курс в країні, не дає змоги громадськості адекватно оцінити результати діяльності певної політичної сили. Це дискредитує інститут виборів та зменшує явку на вибори [2].

По-четверте, ефективному функціонуванню виборчого законодавства перешкоджає несистемний характер реформ, що зумовлено політичною забарвленістю змін до законодавства. Виборче законодавство достатньо легко піддається змінам. Рішення про реформування виборчої системи приймається простою більшістю. Тому ці зміни можуть здійснюватись в угоду конкретній розстановці політичних сил.

Про маніпулятивний характер багатьох виборчих реформ свідчить схильність робити правки напередодні виборів, що суперечить європейським рекомендаціям. Сучасний стан мало чим відрізняється від такої практики. 21 листопада 2014 року п'ять парламентських фракцій прийняли коаліційну угоду щодо подальшої роботи коаліції, де було прописано реформу виборчого законодавства, а саме перехід на суто пропорційну систему з відкритими списками [3].

Однак, станом на 10 березня 2019 року Виборчий кодекс так і не було винесено на голосування у другому читанні. Це дає підстави припускати, що питання про зміни до виборчого законодавства і перехід на систему з відкритими списками не вигідні для сучасної політичної еліти і піднімається лише у ході політичної риторики з метою підвищити свої рейтинги. Тому попри в цілому схвальну оцінку європейської та української громадськості уведення виборчої системи з відкритими списками, викликає сумнів необхідність затвердження цієї норми напередодні президентських виборів.

Якщо ж зміни все ж таки будуть затверджені, то це може істотно ускладнити роботу і без того низько кваліфікованих членів територіальних та Центральної виборчих комісій. Адже, буде запроваджено одночасного застосування трьох виборчих систем різних для виборів Президента, Верховної Ради та місцевих рад. Це, безумовно, стане підставою для чисельних зумисних та непрофесійних помилок у підрахунку голосів.

В цілому, як доводить світова практика не існує ідеальної виборчої системи, так само як будь-яка із них має за певних обставин свої переваги. Тому подальші зміни до законодавства необхідно реалізувати системно та у комплексі з іншими напрямками демократизації політичної системи України.

Таким чином, виконання європейських рекомендацій щодо вдосконалення виборчого законодавства, безумовно, сприятиме подальшій демократизації політичної системи в Україні. Водночас, ряд суперечностей виборчого процесу можуть бути врегульовані лише у поза правовій площині. Оптимізація функцій виборів залежить від рівня демократизації політичної системи загалом, високої політичної культури всіх учасників виборчого процесу, зміцнення інститутів громадянського суспільства.

Список використаних джерел:

1. Белий Д. Дотримання виборчих прав громадян. URL. https://helsinki.org.ua/2016/03/dotrymannya-vyboryhyh-prav-hromadyan-d-bjelyj/#_ftn1
2. Підсумковий звіт за результатами громадського спостереження під час позачергових виборів Президента України. URL. <https://www.oporaua.org/vybory/vybory-prezydenta-2014/5802-pidsumkovyj-zvit-za-rezultatamy-gromadskogo-sposterezhenja-opory-pid-chas-pozachergovyh-vyboriv-prezydenta-ukrajiny-2014-rok> (2019, січень, 05)
3. Коаліційна угода / Верховна Рада України. 2014. URL. http://samopomich.ua/wp-content/uploads/2014/11/Koaliciyna_uhoda_parafovana_20.11.pdf

ЦІННІСТЬ ПОЛІТИЧНОЇ ВЛАДИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ТА УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Іванова Н.Ю., доцент кафедри
політичних технологій, ДВНЗ
«Київський національний
економічний університет імені Вадима
Гетьмана», канд. політ. наук

Феномен ціннісних орієнтацій належить до «вічних» питань буття людини у світі. Вирішення багатьох проблем, життєво